

ZADNJA PRAVDA

ROMAN

Spisal J. S. Baar, poslovenil Vojteh Hybásek

Kakor ogromen, dvogrb vel-
blod kipi kvišku na meji dveh
držav in dveh narodov zadnja
gora severnega pobočja Šumave
— otožni, temni Cerhovi. Na
eni grbi so postavili razgledni
stolp s planinsko kočjo. Kakor
otročke igrače, tako neznatni
se zdita obe stavbi v primeri z
grmado, ki jima služi za pod-
nožje in ju potrpežljivo nosi na
svojem vrhu. Izgubljata se na
tej gori, toneta in se stapljata
z drevesi; niti zagledal ju ne
boš od spodaj.

Na tem visokem, kamenitem
stolpu sem nedavno stal in se
oziral po svojem rojstnem kra-
ju. Moja človeška neznatnost
se mi je tu odkrila v vsej svoji
goloti. Pred to veličastno nar-
ravo božjo sem čutil svojo nič-
vost, slabost, brezplodnost svoj-
jih sanj in težnj, brezkoris-
nost svojih bojov. Tu se mi je
ublažila vsa duševna bolečina
ran, krivic in porazov, ki sem
jih prestal, tu je pa tudi oble-
delo vse zadoščanje za uspehe,
ki sem si jih bil pridobil. Iz
srca je zbežala še ona najstarejša
nevolja in grenkoba, ki je
bila zrastle iz bridkih prevar
in življenjskih zmot. Razlil se
je tu čar življenja in jasno je
ostalo spoznanje v meni.

"Glej, tak je mravljinček, ki
je težavno pripelezal gori, na
vrh stolpa, tak človeški mrav-
ljinček — in nič več — to si,"
sem slišal glas svoje notranjosti
in oči so mi motrile drobno,
črno mravljno, ki je brzela po
okvirju okna v stolpu. Čutil
sem se čistega in svežega kakor
po kopeli. Pod menoj in krog
mene, kakor da se je razlilo
strjeno, okamenelo morje. Iz
globokih dolin so se grmadili
hrbi in gore, po katerih je bu-
čalo in sumelo gozdovje, se raz-
livalo v doline, se vilo in bočilo
v zalive. Gozdni robovi so se
cepili in redčeli, se razsejali v
poedina drevesa, v leskovo gr-
mičje in vešje, ki je označevalo,
kako prehajajo gozdovi v
svet polj in travnikov. Kakor
obljuje voda otoke, tako je bil
objel črni gozd pokrajino; tu-
intam se je bojzljivo stiskala
skupaj pešiča hiše kakor čra-
da ovčic: vasi s cerkvijo, kape-
lico in pristavami, okrog kate-
rih zelenijo posejane njive; tam
dalje so sivele gole, nerodovitne
skale.

Kakor daleč je seglo oko, go-
zdovi — gozdovi — gozdovi —
Gozdovi, od blizu temnozeleni,
potem mračni, skoraj črni in v
daljavi kakor voda modrikasti;
čad iz kojih je prevlekel, mrč
in megla kakor pajčolan. Trč
so gozdi, ki krijejo v sebi ne le
vasi in ljudi, marveč tudi brlog-
e divjih živali, srnjakov, lis-
sic; brezštevilna gnezda ptic;
milijone skrivališč raznih žu-
želk in golazni. Gozdi so stari
in vlažni, polni čudovitih vonjav
po trohnečem, gnijočem listju,
in spominjajo s svojim hladom
na plesnobo in temoto zaprtih
grobnic. Gozdi so mladi, vese-
li, bogati solnčnih seč in presek.
Danes so polni sladkih jagod
in jutri opojno bogotnih robid-
nic.

To so gozdi skrivnostni, v kate-
rih zorita strupena norica in
volčja jagoda, kjer poganjajo
krhki, gobasti jurčki in mušni-
ce; tu se beli praprot, mah in
lišaj. To so neskončni in ne-
pregledni gozdi, iz katerih ro-
sijo potočki in šumijo hudourni-
ki; pogibeli in blagoslovi, smrt
in življenje; to so gozdi, v kate-
rih gledamo nekaka višja in
mogočena bitja: to so gozdovi,
kjer živi in raste že dolga sto-
letja človeški rod, čigar kri kro-

ži tudi v mojih žilah. In tem
daljnem gozdom in temu svoje-
mu ljudstvu v teh gozdovih se
moram zahvaliti za to, da sem
mogel pisati naslednje vrstice.
I.

Porazilov gozd, ki se je ježil
na strmem Haltravskem bregu
nad Klencim, je imel med vse-
mi gozdovi soseske najslabši
klanec; toda najboljšo zemljo.
Tisti dan so že od božjega ju-
tra grabili domači v njem ste-
ljo. Suho igličje, z zemljo iz-
ruvan mah — so grabili na kupa,
da so se na tleh prikazovale
gole korenine mogočnih smrek,
zvite kakor temni gadje. V
koših so nosili steljo na velik
vozi. Gozdar je sicer očital
kmetom, da s tem škodujejo
gozdu. — Pa niso mogli druga-
če. Do žetve je bilo še daleč,
s slamo je bilo treba štediti; s
čim naj nastiljajo živini?

"Klin s klinom," si je mislil
stari Porazil in grabil, da mu
je stelja celo v gozdni senci
pot na čelo in telo. Pridno je
grabil tudi Porazilov gostač z
ženo in hčerjo. Niso nehali,
dokler jim ni oznalil "Martino-
v" zvon iz klenškega zvonika
Angelovega Oznanjenja. Ko so
ga zaslišali, so se zravnali kot
na povelje, se prekrizali, si od-
dahnili in počasi šli k smrečici,
pod katero se je svetilkal plat-
nen prt, ki je pokrival kosilo.
Stara Gašperica, ki je po go-
spodinjski smrti kuhala pri
kmetu, je potegnila hleb kruha,
velik kakor kolesce pri plugu, s
katerim so bili pokrili lonci ri-
ževje kaše.

"Se je gorka," se je pohvalila
Gašperica in segla po loncu;
"niti maslo se še ni strdilo na
njej."

Kmet je naredil z nožem na
spodnji beli skorji hlebca tri
križe in ga načel. Cinaste ži-
ce so zarožljale, na štoru se je
zablestel prt. Porazilovi ljudje
so sedli na tla, se oprli na levo
roko in zajeli z desnico.

"Kje pa je Manca?" je vprašal
gospodar.

"Po vodo je šla, koza sladko-
gneda," je odgovorila gostja.
"Gotovo kje stika za jagodami
ali borovnicami. Jejmo pa brez
nje."

"Tako ne gre! Skupaj k delu,
skupaj k jedu," je zagodnjil
Porazil. Potem pa ko je
bil zaužil prvi griljaj, ni več
spregovoril. Tudi usta morejo
dobro opravljati istočasno eno
samo delo: ali jesti ali govoriti.
Zato zauživa kmet v sveti tihoti
in miru svoje kosilo. Samo
ptiči so se živahno oglašali v
košatem drevesnem veševju.
Najbrž so se že veselili drobtin.
Divji golob je nekje zagrulil,
srakaj pod gozdom se je zahehe-
tala, muha je zabrenčala. Tudi
Manca je pritekla z vrčem vo-
de in šopkom borovnic, se v na-
glici prekrizala in skušala po-
praviti, kar je bila zamudila.

Se niso bili s kosilom pošteno
gotovi, in moza si nista še bila
natlačila svojih pip, ko se je
oglasil v gozdni tihoti oddalje-
ni ropot voza.
"Martin že gre," ga je prva
začula Manca. Skočila je po-
konci kakor srna, zagrabila koš
in grablje in izginila v goščavi.
"Bijo, mali, bijo!" je slišal zdaj
tudi kmet Martinov glas.

"Lahko bi bil fant počakal! —
Vsa trenutek! — Spregovoril
bi bil z Gašperjem," je pomislil
pri sebi; naglas pa ni zinil,
samo stegnil se je, da bi ugodel
starim udom, preden se pripelje
Martin.
Pisana volička sta vlekla v
počasnem koraku lestvane, ki so
jih venčale rožljajoče verige.

The North American Banking & Savings Company
Edina Slovenska Banka v Clevelandu

TA BANKA JE VAŠA BANKA
URADNE URKE:
SORODNIKOM IN ZNANCEM
GLAVNI URAD:
6131 St. Clair Ave.
COLLINWOODSKA PODRUŽNICA:
15601 Waterloo Rd.

Teško je šlo v hrib, strm kakor
strehia. Martin ni le pridno pri-
ganjal, ampak je tudi zdaj pa
zdaj poprijel za kolo in potisnil,
da spravi prazni voz čez kamen
ali čez korenino. Tako je pol-
zela vprega kakor polž po strmi
cesti navzgor; glasneje je od-
meval ropot voza in veselo je
pokal bič, dokler se niso prika-
zale rogate glave voličev iz mor-
ja zelenja.

"Ali bom pa mogel tukai obr-
niti?" je želel tudi kmet Martin,
kakor hitro je zagledal očeta z
gostačem, ki sta se bila naslo-
nila na štor in puhala cele obla-
ke dima.

"Brez skrbi! Če zapelješ ne-
koliko višje, lahko obrneš tudi
s štirimi," je zavpil stari kmet,
da bi prevpil ropot voza. S pi-
po je pokazal za se, kjer so se
končali kmetjski in začelnjali
graščinski gozdovi.

Stari Porazil je obležal dalj
časa kakor nem. Gašper je pri-
čenjal govoriti o tem in onem
— toda zastonj. "Kaj mu je
neki, da niti besedice ne spre-
govori!" je pomislil slednjic
gostač in tudi sam utihnil.
Kmet je bil medtem spremenil
svoj načrt. "Če ne morem go-
voriti prvo z Gašperjem, tudi
prav, bom govoril pa z Marti-
nom; kdo ve, če mu to ne bo
dobro!" Že je vstajal.

"Privleci kako zavoro," je
ukazal Martinu, "mi bomo ta-
čas naložili."

DOMAČA ZDRAVILA
DOMAČI ZDRAVNIK
MATH PEZDIR
Box 772, City Hall Sta.
New York, N. Y.

Za božične praznike
Skupno potovanje

v stari kraj za božič priredi naša
banka 10. DECEMBRA na najmoder-
nejšem in najhitrejšem francoskem
parniku ILE DE FRANCE. Potnike
tega potovanja bo spremljal prav do
Ljubljane naš dolgoletni in izkušeni
g. Avgust Kolander, ki bo skrbel za
vse mogoče udobnosti na celi poti.

POŠILJANJE DENARJA
DALJE NE POZABITE
LOUIS L. FERFOLIA
Slovenski Javni Notar

PRIJATELJU V BLAGI SPOMIN
Le malo je ljudi, kateri so v resnici stalni ter zvesti prijatelji...
Joseph Mačerol
ANTON GRDINA Z DRUŽINO.

NOVE VRSTE HARMONIKA
izdelana iz belega ali druge
barve Celuloida, gravirana v
različnih barvah ter okrašena
s svetilnimi kamni.

ANTON MERVAR
6921 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO.
ZAHVALE
Sedeči rojaki so zadnji čas od mene naročili moje nove, bele
vrste harmonike. O njih se pohvalno izražajo kakor sledi:

Slov. pogrebnik in licenirani embalmer v Newburghu
LOUIS L. FERFOLIA
3555 East 80th Street Telephone: Broadway 2520
se priporoča rojakom za naklonjenost. Vodi pogrebe
po najnižjih cenah in v najlepšem redu.

VEČJI ZASLUŽEK
in boljše delo dobiti, ako dobro poznate angleški jezik in ameriško zgodovino.
"Ameriška zgodovina"
Ameriška Domovina
6117 ST. CLAIR AVE. CLEVELAND, O.

Pred ognjem in tatovi
JOLIET NATIONAL BANK
CHICAGO IN CLINTON ST. :: JOLIET, ILL.
Wm. Redmond, preds. Chas. G. Pearce, kasir
Joseph Dunda, pomož. kasir

FIRST NATIONAL BANK
Established 1857
Pridružite se našemu 1928 počitniškemu klubu ki se sedaj ustanavlja
THE OLDEST and LARGEST BANK in JOLIET

F. KERŽE, K. S. K. J. Drštvo
1142 Dallas Rd., N. E. CLEVELAND, O.

ANTON ZBAŠNIK
Slovenski Javni Notar
4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.